

tudi njegovo nepristranost. To se kaže v vseh njegovih preiskavah. V njegovih spisih ni tiste mržnje proti Srbom, kakor se tako rada kaže pri nekaterih hrvaških pisateljih. Vsakemu svoje, je bilo njegovo geslo. Ljubil je vse slovanske narode in za vse se je zanimal. Hvaležen mora biti ne le hrvaški, temveč tudi srbski, bolgarski in slovenski učeni svet, ker je njegovo delovanje razsvetlilo mnogo temnih stranij zgodovine teh narodov.

Pokojnik je pripadal onim redkim talentom, ki so izvedeni v najraznovrstnejših znanostih, kar jim pač pomaga pri znanstvenih preiskavah. Pisal in pečal se je največ z zgodovino, ali vendar tudi mnogo druge znanosti je bogatil s svojimi spisi. Navadno je že, da v začetku kake književnosti pisatelji pišejo najraznovrstnejše stvari. Tako je delal tudi Rački, pisal je bogoslovne, prirodoslovne, jezikoslovne, starinoslovne in zgodovinske spise. Vsi njegovi spisi so temeljiti, niso plitvi, kakor so večkrat spisi od tacihi mnogostranskih pisateljev.

Tako vsestranski izobražen mož je bil gotovo posebno sposoben za vodstvo akademije, katera ga bode gotovo težko pogrešala. Težko, težko ga bode nadomestiti. Kaj je zgubil narod hrvaški, zlasti pa učeni svet v Račkem, to se še le sedaj more prav soditi, ko njega ni, ko bi večkrat bil tako potreben svet njegov.

Hrvatje in sploh Jugoslovani pa najbolj proslave pokojnika, ako skrbé, da bode akademija lepo napredovala, da delovanje Račkega ne bode zastoj, temveč da obrodi stotern sad.

Poučni in zabavni drobiž.

Gobovci na Švedskem. Do sedaj se je mislilo, da so gobovi ljudje v Evropi, samo v Rusiji. Dr. Lerand, ki je nedavno potoval po Švediji, našel je več gobovih v tej deželi. Vlada je dala zanje napraviti posebno bolnico kjer ostajajo do smrti. Ta bolezen se namreč ozdraviti ne da.

Avdijence v kuhinji. Nemški zemljepisec Oton Ehlert je mnogo potoval po Zadnji Indiji. Bil je tudi v loški državi. Kralj te države ga je sprejel v kuhinji. V kuhinjo je kralj prestavil svoj prestol, da sprejemajoč ljudi, lahko hkratu tudi nadzoruje pripravo jedil.

Novice.

Deželni zbor Kranjski.

V petnajsti seji dne 16. februarija stavi posl. baron Schwegel nujni predlog glaseč se: Deželnemu odboru se naroča, da v prihodnjem zasedanju predloži primerne nasvete, kako bi dežela kranjska povodom petdesetletnice vladanja Nj. Veličanstva presvetlega cesarja s kakim človekoljubnim činom izrazila čustva neomenjene zvestobe in udanosti do premilostnega vladarja in preudane hvaležnosti prebivalstva kranjske dežele za izkazano mu Najvišjo milost in dobrotljivost. V imenu narodnih poslancev ga s toplimi besedami priporoča starosta poslancev Svetec, naglašajoč, da bode ta predlog našel glasen odmev v srcu vsega slovenskega prebivalstva v deželi. Predlog sprejme se na to z navdušenim odobrovanjem. Posl. Povše poroča v imenu upravnega odseka v dodatnih naredbah glede nedeljskega posvečevanja in stavi nastopne predloge: „1. Vis.

c. kr. deželna vlada se pozivlja izposlovati na pristojnem mestu k § 2. lit. B. točka 10 ministerske naredbe z dne 17. maja 1885 drž. zak. št. 83, dodatek, vsled katerega bode prodajalcem spec. kolonijalnega blaga, delikates, tobaka in smodk ter loterijam v vsem obsegu vojvodine Kranjske zapovedano, da ob nedeljah zapirajo svoje prodajalnice ob 12. uri opoldne. 2. Vis. vlada naj strogo pazi na to, da se sedajne določbe obrtnega reda natančno izvršujejo in da se službujočim v obrtih in trgovinah ter prodajalnicah živil in tobaka, omogočuje zadostovati svojim verskim dolžnostim ter udeleževati se predpoldanske službe božje tudi ob praznikih, kakor veli § 75. obrtnega reda. 3. Ker se vrše v državnega zbora obrtnem odseku obravnave, ki merijo na to, da se obrtni red predela tako in sicer v tem oziru, da se nedeljski počitek povsem vpelje, oziroma razširi tudi na prodajalnice živila, tobačne trafike in loterije, naroča se d. želnemu odboru, da obvesti vis. c. kr. deželno vlado, da se deželni zbor kranjski izreka za to, da se v nameravanem novem obrtnem redu strogo zagotovi posvečevanje nedelj in praznikov, in sicer za vse vrste obrtov, kakor za prodajalnice živil in tobaka.“ Po debati, katere sta se udeležila posl. Klun in Hribar ter poročevalec so se predlogi vsprejeli; istotako tudi dodatni predlog posl. Kluna, da morajo žganjarije ostati zaprte od sobote zvečer od 6. ure do 6. ure ponedeljka zjutraj. Posl. dr. Tavčar poroča imenom upravnega odseka o zgradbi ceste Hrib-Sodražica in predlaga: 1. Okrajnemu cestnemu odboru ribniškemu se dovoljuje, da sme v tamošnjem skladovnem okraju za obrestovanje in amortizacijo posojila v izvršitev cestne zgradbe Hrib-Sodražica od leta 1894 naprej skozi 40 let razven one priklade, katera bode v pokritje potrebščine za kurentno vzdrževanje cest potrebna in katero bode po dotičnih zakonitih določilih od slučaja do slučaja dovoljevati, pobirati daljno 8% priklado na vse neposredne davke z izvanrednimi dokladami vred. 2. Deželnemu odboru se naroča, da zaradi predpisa in pobiranja te priklade vsakokrat ukrene, kar treba. — Občinska cesta nahajajoča se v loškem cestnem okraju, ki pelje iz Starega trga, čez Markovec, Verhniko in Uševak uvrsti se mej okrajne ceste. — Za popravo radeško-dolske ceste na Bruneku dovoli se 3500 gld., podpore in se sprejme dotični zakon. — Cestni skladovni okraj radoljiški razdeli se v dva skladovna okraja Bled in Radoljica. — Posl. ces. svetnik Murnik stavi ter utemeljuje v imenu finančnega odseka naslednji predlog: „Deželni odbor se pooblašča, da sme oni del nagrade, dovoljene v seji dne 16. febr. 1894. pri pobiranju deželne naklade na žgane opojne tekočine poslujočim daccarjem plodnošno naložiti in v prihodnjem zasedanju poročati in nasvete staviti, ali in kako bi se mogli daccarji po zadovoljni službi vpokojiti. Ko bi se ta stvar ne mogla končno rešiti v prihodnjem zasedanju, izvišiti bo tudi glede daccarjev sklep z dne 16. febr. 1894, sklenjen v III. resoluciji povodom obravnave o proračunu deželnega zaklada za 1894/95. — V tajni seji, ki se je na to višila, oddalo se je mesto deželnega knjigovodje prvemu oficijalu dež. knjigovodstva gospodu Prelesniku in se je sprejel načrt, po katerem je reorganizovati deželne urade. — V popoldanski seji sprejme se glede deleža dežel pri prihodkih novega osebnega dohodninskega davka primerni predlog. Posl. dr. Tavčar poroča imenom upravnega odseka o slovenskem učnem jeziku na gimnazijah v Ljubljani in Novem mestu in o izdavanju slovenskih šolskih knjig. Po kratki debati, katere so se udeležili poročevalec in posl. dr. Schaffer in dr. Vošnjak sprejme se nastopni predlog: Deželnemu odboru se naroča: 1. da pri c. kr. deželnem šolskem svetu neutegoma in z vso energijo stori potrebne korake, da se bode s šolskim letom 1895/96 na c. kr. državnih gimnazijah v Ljubljani in v Novem mestu začelo v petem razredu poučevati verouk, latinščino, matematiko in naravoslovje v slovenskem jeziku; 2. da za izdavanje šolskih knjig dovoljeni in doslej neporabljeni kredit porabi za pisateljske nagrade in založbo slovenskih učnih knjig za peti in šesti gimnazijski razred. — Posl. Lenarčič

poroča imenom upravnega odseka o predlogu slovenskega jezika pri c. kr. poštne in brzojavne nadravnateljstvu v Trstu in gledé slovenskih napisov nad ondrotnimi uradi. Sprejme se nastopni predlog: Deželni odbor se naroča, obrniti se do c. kr. trgovskega ministerstva z obrazloženo zahtevo, da se pri c. kr. poštne in brzojavne nadravnateljstvu v Trstu zagotovi slovenskemu jeziku ona veljava, katera mu gre z ozirom na ogromno večino prebivalstva vojvodine Kranjske; zlasti da se napisi nad uradi c. kr. poštne in brzojavne nadravnateljstva napravijo tudi v slovenskem jeziku. Rešijo se še poročila deželnega odbora gledé ustanov, osebnih stvari in različnih stvari, na kar deželni glavar s trikratnimi „Slava“ klici na cesarja zaključijo in ob ednem tudi zasedanje.

Dopisi.

Iz Železnikov, 1. marca. (Raznoberosti.) V dan 22. februarja kot v praznik sv. Petra stol smo imeli rajsko-lepi solnčni dan, zraven je bil pa vendar zlasti dopoldanske ure prav občuten mrz. Ker po ljudskem pregovoru ostane skozi 40 dni tako vreme, kakor je v dan sv. Petra stola, bali smo se, da nas mrz ne bo še dolgo zapustil. Temu vendar ni tako; otoplilo se nam je kakor za sedanjí čas še začudo, in imamo že res prave pomladanske dneve. — Sneg je za naše kraje letos pač prezgodaj skopnil. Lesovja in tudi oglja je vsled tega prav veliko ostalo po visoko ležečih krajih, in bo ondi moralo čakati prihodnje zime: kajti dovaževanje od tam je po kolih nemogoče. Škoda je torej večstranska. Lastniki ne bodo skupili za svojo robo denarja, žagam bo tudi manjkalo dela, kakor se že zdaj kaže. Lani osorej je bilo okoli žag nakupičenih strašanske sile hlobov; letos jih je videti le kaj malega. Tudi raz travnike je bila prezgodaj odšla snežena odeja, in bati se je, da bi mrzli vetrovi ne bili prouzročili pozebljenja travnih korenin. — Neslana influenza nas je zopet zapustila; nekaj nenavadnega pa je bila vendar popustila posameznikom. Nekateri so bili prav hudo oglušili. Najboljše zdravilo zoper to skazalo se je, da so dotični držali glave nad piskri močno vročega in hlapečga krópa, kar jim je prouzročilo potenje in povrnilo jim kmalu zopet sluh.

Ravno se je raznesel po našem trgu glas, da sta danes opoldan pogorela dva posestnika v Zabrekvi, górski vasi sosedne selške fare in občine. Bog daj, da bi suhi spomladanski čas tudi drugje ne povzročil enakih nesreč, ker je vse tako suho kakor goba. Topli in pohlevni dež bi pač koristil na več strani, tem bolj, kar se je bati, da se bodo studenci in vodé prezgodaj posušile. Toliko za danes! J. L.

— **V budgetnem odseku** se je izjavil učni minister, da je načelno pripravljen dovoliti popolno gimnazijo v Kranji, ne da bi zahteval kak donesek od občine. V Celji pa paralelno vlada ne misli dovoliti, temveč bode le preiskovala, ale bi ne kazalo osnovati spodnje gimnazije deloma s slovenskim učnim jezikom. Na poslednjo obljubo ne moremo dosti dati, ker od preiskovanj do osnove gimnazije bo pač še daleč. Saj vidimo, kako dolgo se vrši preiskovanje zaradi osnove slovenskih šol v Trstu in Gorici. S takimi obljubami hočejo se le Slovenci obdržati v Hohenwartovem klubu.

— **Volilna reforma.** Grof Hohenwart se je pri posvetovanju o volilni reformi izrekel proti vladnemu načrtu. Zahteval je pa, da se vrne deželnim zborom zopet pravica voliti poslance. Grof je dalje zahteval, da naj veleposestvo in trgovske zbornice volijo sedanje število poslancev. Nekaj poslancev se dovoli obrtnim zbornicam, ki se znova osnujejo. Število mestnih poslancev se zniža s 117 na 60, in kmetskih s 130 na 80. Poleg tega pa naj bi se četrtino zbornice volilo po občni volilni pravici. Te zahteve bi bile v škodo Slovencem, v prid pa veleposestnikom, ki odhranijo vse dosedanje predpravitve. Grof menda misli, da je le veleposestnik, ne pa poslanec slovenskih kmetskih občin.

— **Vabilo slovenskim pisateljem.** Leta 1893. v Ljubljani umrli trgovec g. Anton Knez je v svoji oporoki postavil „Slovensko Matico“ za svojega glavnega dediča ter ji naročil, naj iz dohodkov njegove ustanove izdava ceneno zabavno in poučno knjižnico, v kateri naj bi se tiskali v strogo narodnem duhu, na podlagi katoliške vere, toda v svobodomiselnem zmislu pisani spisi. Ker Matica namerava letos pričeti z izdavanjem Knezove knjižnice, obrača se s tem vabilom do vseh slovenskih pisateljev, prijazno jih proséč, da bi jo v ta namen blagovoljno podpirali ter ji poslali primernih spisov. Dasi Matica razven prevodov rada vsprejme vsak daljši ali krajši izvirni spis, ki se ujema z ustanovnimi določili, vendar poudarja, da bi ji posebno dobro došle zlasti povesti, poljudno pisane v prvi vrsti srednjemu stanú namenjene razprave zemljepisne, zgodovinske in prirodoznanstvene vsebine, životopisi, popotne črtice slike iz domoznanstva in sploh vsakovrtni spisi, če le ugaajo zgoraj navedenim pogojem. Ti kovno polo bode Matica pisateljem plačevala po 24—40 gld. „Slovenska Matica“ sicer rada vspreme vsak primerni spis, kadarkoli se ji pošlje, vendar prosi slovenske pisatelje, da bi vsaj do 1. julija t. l. blagovoljno poslali rokopisov, o katerih želé, da bi bili tiskani v I zvesku Knezove knjižnice.

V Ljubljani dné 15. svečana 1894.

Za predsedništvo „Slovenske Matice“:

Fr. Levec, predsednik.

Evgen Lah, tajnik.

— **»Radogoj«** je pristopil kot ustanovnik g. Janko Frasov, c. in kr. vojaški župnik v Bišanci v Slov. Goricah. — Vrli slovenski rodoljub g. Fr. Kalister, veletržec v Trstu, podaril je „Radogoj“ 25 delnic „Narodne Tiskarne“. Delnice predstavljajo vrednost 3000 kron.

— **»Narodni Dom«** v Ljubljani. Za zgradbo Narodnega doma pričele so se vršiti na lici mesta že potrebne priprave. Dovažuje se kamenje in odvažuje prst.

— **Z zgradbo novega poštne poslopja** v Ljubljani na mestu, kjer stoji sedaj Luckmanova hiša, katero je erar kupil za 90.000 gld. prične se v kratkem.

— **C. kr. mestni šolski svet** je ukrenil, da se na enorazrednici na Barji zaradi škrlatice, katera se je mej šolskimi otroci v zadnjem času ondi pokazala, šolski pouk za čas bolezni ustavi.

— **Hranilnica v Novem mestu.** Pravila in opravični red za ustanavljanje se hranilnice v Novem mestu je vsled ministerskega pooblastila deželna vlada potrdila.

— **»Glasbena Matica«** priredi, kakor smo že poročali, dne 12. in 14. marca v deželni redutni dvorani koncert pod vodstvom gosp. M. Hubada. Sodelujejo gospodična Berta Leščinska, operna pevka slov. gledališča; gosp. Cecilj Vašiček, operni pevec slov. gledališča; pevski zbor „Glasbene Matice“ in slavna godba c. in kr. pešpolka Leopold II., kralj Belgijcev št. 27. Proizvajalo se bode „Stvarjenje“, oratorij v treh delih, zložil Jos. Haydn. — Sedeži se dobivajo pri Ant. Zagorjanu, knjigotržci na Kongresnem trgu.

— **Trgovska in obrtniška zbornica** v Ljubljani je v svoji seji dne 27. februarja mej splošnim odobravanjem jednoglasno sprejela nastopni predlog zborničnega predsednika: Čestita zbornica naroča predsedstvu, da svojedobno predlaga kako naj zbornica leta 1898. praznuje petdesetletnico vladanja Nj. Vel. našega presvetlega cesarja Franciška Jožefa I.

— Zbornica je izvolila za l. 1894. svojim predsednikom dosedanjega predsednika g. Ivana Perdana, podpredsednikom dosedanjega podpredsednika g. Antona Kleina in provizoričnim predsednikom g. Ivana Baumgartnerja. — Glede potovalnih pisarn se je zbornica izrekla, da jih je z ozirom na razširjenje in njih pomen in z ozirom na javne interese, uvrstiti mej dopuščane obrte. — Tudi se je zbornica izrekla za uvedbo znamk za peneča vina (šampanjec); in sicer bi se varstvo teh v interesu trgovcev in kupovalcev potrebnih znemk najboljše doseglo po mnenji zbornice s tem, če bi se registrovana znamka na-